

Mette Frederiksens tale ved Folketingets åbning

Taler

Mette Frederiksen
Danmarks statsminister

Dato

1. oktober 2024

Sted

Folketingets talerstol,
Christiansborg

Jeg vil indlede min tale i dag med en historie. Skrevet af Henrik Pontoppidan. For 139 år siden. Novellen hedder ”Naadsensbrød.” Den handler om en fattig, gammel kone. Stine Bødgers hedder hun.

Hele sit liv har Stine slidt og slæbt i roe- og kartoffelmarkerne, men nu har hun kvæstet sin hånd i et damptærskværk. Arbejder ikke længere. Og er – med Pontoppidans ord – ”tyet til Fattigfolks store Trøster, til Brændevinens Barmhjærtighed.”

Kort sagt: Stine er gået i hundene. Hvordan reagerer datidens samfund på det?

Jo, det bliver bestemt, at Stine skal på fattiggården – eller i folkemunde ”på kassen.” Kassen er en arbejdsanstalt med kæft, trit og retning. Her bliver fattiglemmerne vækket klokken fire om morgenen. Fletter sivmætter og binder kurve den lange dag.

Intet under, at Stine stritter imod. Men afsted må hun.

I en dramatisk scene stimler nysgerrige naboer sammen i den snævre gade, hvor hun bor.

Sognefogeden bliver tilkaldt. Den gamle kone bliver bundet på hænder og fødder. Og ført bort under landsbybørns pift og tilråb. Det er hjerteskrærende. Det er uværdigt. Hvorfor trækker jeg den historie frem? Det gør jeg af to grunde.

Fordi vores danmarkshistorie kaster et - til tider brutalt - lys over vores egen tid. Og fordi vi i litteraturen har et sandt skatkammer.

Bøgerne giver os indsigt. Forståelse. Og den empati, som et samfund og et menneske ikke kan være foruden.

Ville vi kende fattigdommen og elendigheden i det gamle Danmark, hvis det ikke var for Pelle Erobreren?

Forstå kvindeliv uden Tove Ditlevsen?

Det moderne Danmarks skyggeside uden Thomas Korsgaard og Morten Pape? Langt op i 1900-tallet blev mennesker som Stine kaldt ”uværdigt trængende”. Drikfældige. Dovne.

Man mente, de lå samfundet til last, og at de alene af den grund var mindre værd end andre.

De måtte ikke stemme. Kunne ikke få husly. Og måtte ikke blive gift uden at spørge fattigvæsenet om lov.

Sådan er det selvfølgelig ikke mere. Hjælp er ikke nådsensbrød. At hjælpe og at få hjælp er blevet en del af det, vi er – som danskere. Men er vi der, hvor vi gerne vil være i respekten for andre mennesker?

Griber vi hinanden? Rigtigt? Og forstår vi at sætte os i de allermest udsattes sted? Eller har pendulet fået lov at svinge den anden vej?

Når velfærdssamfundet findes, så tænker vi måske, at andre tager sig af omsorgen.

I dag vil jeg tale om jer, der sjældent har et hjem. Som ikke har et job. Men som ofte har et misbrug og kæmper med fysiske, men nok især psykiske sygdomme. Jer, der for nogle måske virker skræmmende, når I dingler ned ad gaden i en brandert med en løs hund på slæb. Jer, hvor stofferne har taget over.

Jer, som vi andre skynder os forbi, fordi vi ikke ved, hvad vi skal sige eller gøre. Måske har vi set dig på bænken sammen med de andre eller også har vi slet ikke opdaget dig, fordi du er alene derhjemme. Med for meget affald. For meget opvask. Og persienerne lukket til, da det måske er det eneste mulige. Jeg vil tale om jer, som sjældent får den store opmærksomhed ved Folketingets åbning. Men den skal I få i dag.

* * *

Vi har indrettet vores samfund efter det store flertal. Selvfølgelig har vi det. Men med det hører også en forpligtelse over for et mindretal.

Hvis du lever et skævt liv. Så er det svært at passe ned i samfundets firkantede kasse. Lad mig give et eksempel.

Langt de fleste hjemløse vil gerne have deres eget hjem. Og når de får det, er det for mange en tryghed og et vigtigt skridt frem. Men ikke for alle.

Hus Forbi – de hjemløses avis, og en glimrende en af slagsen – bragte i august et interview med Henrik på 43 år.

I knap tre år boede han på et forsorgshjem, hvor han fik hjælp til at overholde aftaler. Opbyggede tillid til personalet. Og fik tre faste måltider om dagen.

Det gik så godt, at han var begyndt i misbrugsbehandling.

For nylig flyttede Henrik i egen bolig. Han fik sit eget, men han mistede noget andet: De mennesker, han var vant til at være sammen med.

Med hans egne ord: ”Så jeg sad bare der i sofaen og kiggede ind i væggen og tænkte; hvad fanden laver jeg her?”

Citat slut.

Og så gik Henrik ned i Brugsen og købte øl.

For de fleste er det at have et job og en bolig helt grundlæggende, men for nogle kan det også blive for meget. Der er situationer, hvor vi må lade udsatte mennesker leve deres egne liv, men det betyder ikke, at vi skal lade dem i stikken. Vi skal bare passe på med at have for fastlåste ambitioner på andres vegne.

Lad mig komme med et eksempel til:

Langt de fleste mennesker med et stofmisbrug ønsker at stoppe misbruget, men det er ikke altid dér, de er.

Lige nu er problemet måske at tage stoffer på gaden. I en port. I en trappeopgang.

Skyde en snavset kanyle ind i et gammelt sår. Med fare for infektioner og det, der er værre.

Stillet til skue. For andres blikke. For andres dom.

På Halmtorvet i København ligger ”Stofindtagelsesrummet H17”.

Her kan de mest udsatte tage stoffer i sikre rammer. Rene sprøjter. Sundhedspersonale, der står klar. Uden fordømmelse. Med værdighed. Det kan være det, der er brug for her og nu. Ikke en plan om nedtrapning og behandling. Ikke endnu.

I dag tager mange helt velfungerende unge stoffer. Det er farligt. Kan have store konsekvenser. Og pusherne skal straffes hårdt.

Men for de allermest udsatte er historien en anden.

Her er stofferne en form for selvmedicinering, så et utåleligt liv i perioder kan tåles og overleves.

I dag er der fem stofindtagelsesrum i Danmark.

Et i Aarhus. Et i Odense. Et i Vejle. To i København.

Vi vil gerne sætte penge af til flere.

Til at udvide de nuværende stofindtagelsesrum. Med længere åbningstider. Flere pladser. Og til at oprette nye i andre danske byer.

Vi skal give flere mennesker et tryggere og mere værdigt liv. Væk fra trappesten og nysgerrige blikke.

* * *

Vi må acceptere et skævt liv, men aldrig acceptere, at det bliver et uværdigt liv. Regeringen vil gøre tingene anderledes. Vi vil tage udgangspunkt i dem, I er. Vi vil føre en værdig socialpolitik.

Hvad vil det sige? Hvad betyder – værdighed?

Flere ting. Forebyggelse er det vigtigste. Og hjælp til et arbejde eller skole er selvfølgelig målet. For de fleste.

Men vi har også en gruppe af meget udsatte mennesker, hvor livet er så hårdt, og hvor nederlagene er så mange, at vi skal turde sætte omsorg og kærlighed som det vigtigste.

De allermest udsatte mennesker i Danmark er få, men alligevel for mange. Hovedparten er mænd, og de bliver ulykkeligvis sjældent ret gamle.

Mange er på førtidspension eller kontanthjælp.
Mange har gæld til det offentlige.

Og halvdelen har fået en dom inden for de seneste fem år. Typisk for tyveri.
Eller kokain i lommen.

Vores velfærdssamfund bygger på pligt og ret, i den rækkefølge, men for de her særlige mennesker må vi gøre en undtagelse – sætte ret før pligt.

For en stund give dem et helle, hvor der er plads til at gøre tingene anderledes.
Færre krav og sanktioner.

Måske en streg over gælden? Når du lever på gaden, har du ikke en jordisk chance for at betale din gæld til det offentlige, som snildt kan være på en kvart million kroner. Og vi skal og må tage mere hensyn til den hjemløse eller det menneske med misbrug, der skal afsone en dom.

I fængslet havner de ofte nederst i hierarkiet. Udnyttes af de stærke fanger.
Presses til køb og salg af stoffer.

Og når de bliver løsladt. Så er gælden vokset.

De er stadig afhængige. Men har ingen steder at tage hen.

En kvinde beskrev tiden efter løsladelse som et frit fald.
Vi kan ikke være bekendt at lade folk falde.

Hvordan kan vi forhindre, at de svageste indsatte udnyttes af stærkeste? Skal de

allermest udsatte kunne afsone på en anden måde end i dag?

Et sted med misbrugsbehandlere og sundhedspersonale. Med mere hjælp og støtte. Og uden bandemedlemmer, der koster en rundt.

Men vejen frem er fyldt af svære dilemmaer.

Hvis vi laver særlige regler. Hvilken helt særlig gruppe skal så omfattes? Hvem skal ikke? Det er ikke let. Det bliver i det hele taget ikke let.

Jeg kunne ikke drømme om at tale for et konsekvensløst samfund. Tværtimod. For selvfølgelig har man altid et ansvar for sine handlinger.

I regeringen vil vi gøre alt for at komme den afstumpede vold til livs. Bandernes skyderi i gaderne.

Vi er i gang med at forberede en strafreform med højere straffe for den personfarlige kriminalitet. Igen. Men når det gælder de allermest udsatte, så vil vi tillade os at tænke nyt.

* * *

Måske er I en socialrådgiver eller to, der lytter med i dag. Måske også en sygeplejerske og en politibetjent. Og andre, der arbejder med socialt udsatte i civilsamfundet.

Jeg ved, at rigtig mange af jer – heldigvis – gør en stor indsats på trods af de regler og systemer, vi har etableret.

Jeg vil sige til jer: Vi har brug for jeres viden, engagement og hjælp.

For jeg synes også – efter hele mit liv at have være dybt engageret i socialpolitikken – at vi nu står ved en skillevej

Vi er vant til at ville løse problemerne med flere sagsbehandlere. Flere tværfaglige indsatser. Flere processer. Flere krav til kommunerne. Alt sammen i bedste mening.

Men på den måde pøser vi på med flere tiltag og alle mulige processer rundt om

vores allermest udsatte. En tilgang, som måske slet ikke svarer til der, hvor de er.

Tiden er kommet til, at samfundets brede skuldre skal bære mere, så udsattes smalle skuldre skal bære mindre.

* * *

Her i Folketinget har vi allerede gjort en del.

En hjemløserreform, der skal gøre op med langvarig hjemløshed.
”Barnets Lov”, hvor vi styrker de mest udsatte børns rettigheder.

En bedre indsats for mennesker med svære psykiske lidelser – langt fra nok, det ved jeg – men nu har vi for første gang en tiårsplan for psykiatrien.

Vi har endelig indført ordentlig behandling til borgere med dobbeltdiagnoser.

Og for nylig vedtog vi her i Folketinget at gøre det sociale frikort permanent.
Vigtige skridt. Nu skal vi videre.

Vi skal være et Danmark, hvor vi tror på hinanden. Ser mennesket. Skaber værdige muligheder. Rejser dem, der falder.

For i virkeligheden findes ”de andre” ikke. Hvem skulle de være? De er mennesker som du og jeg. De er os selv.

* * *

Det er vores ledetråd for de store politiske forslag, vi som regering lægger frem i den nye folketingsamling. At vi laver politik for dem, det handler om.

Hvordan er det at bo på Sydsjælland eller i Vendsyssel og ikke have en fast læge?
Ja, det er ikke særligt trygt.

Og hvordan er det at have det, vi i gamle dage kaldte rygerlunger – nu KOL?
Knap at kunne trække vejret? Og samtidig skulle finde rundt i et snørklet sundhedsvæsen?

Det er ikke særligt trygt.
Det er heller ikke retfærdigt.

Og det er slet ikke den fri og lige adgang til sundhed, som vi ønsker.
Derfor er en lægereform det allermest centrale i den sundhedsreform, jeg håber,
snart er forhandlet på plads her i Folketinget.

Flere praktiserende læger skal være der, hvor folk er mest syge. Det samme skal
speciallægerne. Og de mindre sygehuse, som er spredt rundt i landet, skal have
personale nok til at tilbyde den behandling, borgerne har brug for.
Inspireret af kræftpakkerne, vil vi nu indføre kronikerpakker.

Vi starter med KOL. Går videre med diabetes. Og andre kroniske sygdomme.

Jeg ved fra min egen familie, hvor stor tryghed kræftpakkerne giver i en utryg
situation. Man ved, hvad man skal gøre. Hvad man kan regne med. Både som
patient og som pårørende.

Den tryghed og vished har mennesker med kronisk sygdom også brug for.

* * *

Politik skal løfte mennesker op.
Det gælder også dem, der ikke har et job.

I Danmark har vi et af de dyreste beskæftigelsessystemer i verden. Hvert år
bruger vi mere end 11 milliarder kroner på det.
Over årene er der blevet for meget system.
Syge borgere er ikke blevet behandlet ordentligt.
Rigtig mange føler sig som en kasterbold i systemet.

Og udsatte mennesker bliver indkaldt til samtaler og tilbud, som er helt ude af
trit med deres hverdag.

Samtidig har regler og krav om dokumentation hobet sig op.

Der gennemføres – hold nu fast – tæt på 2,4 millioner samtaler på jobcentrene
hvert år.

Sagsbehandlerne. Ja, de passer sådan set bare deres job og følger de regler, vi har vedtaget. Men det betyder, at for hver samtale med en borger på en halv time, så bruger sagsbehandleren tilsvarende en halv time på at registrere og dokumentere.

Regeringen vil nedlægge jobcentrene. En frisk start, hvor kommunerne får frihed til at organisere beskæftigelsesindsatsen.
Vi har en meget lav arbejdsløshed i Danmark.

De fleste, der mister deres job, finder hurtigt et nyt. Andre har brug for opkvalificering. Og så er der de udsatte ledige, som har brug for en særlig indsats.

Vi vil foreslå at skære en halv million samtaler væk. Fjerne sanktioner for borgere, som kæmper med andre alvorlige problemer i dagligdagen end ledighed, men samtidig forvente, at alle gør deres for at bidrage.

Derfor indføres nu arbejdspligt for især de mange kvinder med ikke-vestlig baggrund, der stadig ikke er en del af arbejdsmarkedet.

Vi er i gang med at sætte ældreplejen fri af rigide skemaer.
Vi har besluttet at sætte folkeskolen fri af centrale regler.

Nu er turen kommet til beskæftigelsessystemet. Færre samtaler, færre restriktioner.
Mere menneske.

* * *

Også når vi taler uddannelse, skal vi sætte os i andre menneskers sted. Hvordan er det at være 15-16 år? Prøv at tænke tilbage.

Sommerferie. Færdig med skolen. Glæden sidder i kroppen. Måske også en usikkerhed. Hvad skal der nu ske?

Du ved nok ikke, hvad du vil være som voksen. Ikke endnu. Hvad gør du så?
Mange vil naturligvis helst følge vennerne på en vej, hvor man ikke behøver at

låse sig fast langt ud i fremtiden, og til et sted, som ikke ligger for langt væk med et stærkt fællesskab.

Derfor bliver gymnasiet for mange unge det oplagte valg. Fordi gymnasierne tilbyder det, som de fleste unge søger. Et levende og inspirerende ungdomsmiljø.

Men tænk, hvis gymnasiet og alle dets muligheder kunne blive en vej og en succes for alle vores unge – også dem, der ikke søger det rent boglige.

Vi vil sikre, at alle unge efter grundskolen får et reelt tilbud om en ungdomsuddannelse. Med tryk på ungdom. Det er kongstanken i det forslag, som regeringen vil præsentere i næste uge.

Så længe jeg kan huske, har vi lavet reparationer på et uddannelsessystem, som ikke helt passer til dem, der er unge i dag. Nu er det tid til at tænke det hele mere forfra og større.

Fremover skal vi tilbyde alle unge at gå i gymnasiet, for det er det, de fleste unge vil. Det synes jeg, vi skal lytte til. Men det skal være et andet gymnasium end i dag.

Der vil være tre veje at vælge imellem.

Et handelsgymnasium. Til dig, der vil lære om økonomi, sprog og iværksætteri.

Et alment gymnasium. Til dig, der kan og vil det boglige og teoretiske.

Og som noget helt nyt: Et erhvervs- og professionsrettet gymnasium.

Det er til dig, der vil arbejde med mennesker i vores velfærd. Det kan være, at du vil være sygeplejerske eller politibetjent. Eller vil arbejde med grøn omstilling som maskinmester eller tømrer.

Uddannelsen er nemlig også for dig, der måske har interesse i en faglært uddannelse, men som gerne vil holde dørene åbne for andre muligheder. Være lidt længere i et skolemiljø sammen med andre unge. Og ikke er klar på at sidde i en skurvogn som 15-16-årig.

Uanset hvilket gymnasium, du vælger, så får du en hue på, når du består de afsluttende prøver. Og uanset hvilket gymnasium, du vælger, så har du

mulighed for bagefter at videreuddanne dig.

* * *

Der eksisterer nogle myter om regeringens uddannelsespolitik, som jeg vil bruge lejligheden til at mane i jorden. Nogle skaber det indtryk, at der nærmest skæres ned på uddannelse under den her regering.

Selvfølgelig er det ikke rigtigt. Tværtimod. Samlet prioriterer regeringen med besluttede og kommende tiltag et løft af undervisning og uddannelse på omkring fem milliarder kroner i 2030.

Vores forslag om en ny ungdomsuddannelse vil koste over to milliarder kroner hvert år. Til praktisk, spændende og god undervisning. I rigtige faglokaler. Med dygtige lærere.

Og vi har samtidig fordelt ressourcerne mere lige. Givet flere penge til erhvervsuddannelserne.

Det var på høje tid.

En anden myte. Jeg har hørt det argument, at når vi vil ændre ungdomsuddannelserne, så de rent faktisk passer bedre til de unge, så deler vi de unge i et A- og B-hold.

Er det ikke de voksnes snobberi, der afslører sig her?
I alt for mange år er prestigen fulgt med de akademiske uddannelser.

Det er netop det, vi vil rette op på. Med stærke ungdomsuddannelser – ja, A-hold til alle vores unge – også til dem med andre interesser end det boglige.
Det er på høje tid.

Om ti år vil der være næsten ti procent færre unge mellem 15 og 18 år. I landkommuner forventes faldet at blive endnu større.

Hvis vi ikke gør noget, vil der stå tomme stole på det lokale gymnasium og den lokale erhvervsskole. Det kan blive starten på en ond cirkel i de mindre byer.

Færre elever. Færre penge til skolen. Mere end svært at tiltrække lærere. I værste

fald lukninger.

Nu kommer vi med et nyt erhvervs- og professionsrettet gymnasium, som nogle steder skal ligge på de erhvervsskoler, vi kender i dag, men som andre steder placeres sammen med de andre ungdomsuddannelser.

Så der bliver et fagligt stærkt miljø – også for vores unge uden for de store byer – i stedet for, at ungdomsuddannelserne må lukke.

Samtidig giver vi 17-årige med kørekort mulighed for at køre bil uden en ledsager på bestemte tider af døgnet, og vi indfører et befordringsfradrag til studerende og elever i 25 yderkommuner.

Du skal kunne leve et godt liv i hele Danmark.

Det skal du kunne som ung. Som gammel. Og når der kommer børn ind i billedet.

* * *

At få børn er noget af det mest meningsfulde, der findes. Sådan er det i hvert fald for mange af os. Lysten til at give livet videre. De meget store øjne. I en endnu større verden. Og hov, var det et smil, jeg så?

Pludselig er et lille menneske langt vigtigere end dig selv. Det er stort. Alligevel får vi færre børn i Danmark.

Et illustrativt eksempel: Hvis det fortsætter som nu med samme middelalder og fertilitet som i dag og fraregnet ind- og udvandring, så risikerer den danske befolkning at skrumpes til 2,5 millioner indbyggere i år 2100.

Det svarer til, at Sjælland er mennesketomt, og selvom der nok skal være nogle, der vil tænke, at så slap vi af med kjøbenhavnerne, så er det svært for alvor at forestille sig et Danmark med under halvt så mange mennesker.

Lad mig slå det helt fast: Jeg vil hverken blande mig i, hvordan man får børn, eller hvor mange man får. Selvfølgelig ikke. Det er helt op til os selv hver især. Men jeg synes, det er trist, hvis færre får de børn, de ønsker, og hvis færre ønsker

at få børn.

Lige for at sætte tingene i perspektiv.

For hundrede år siden i år – i 1924 – rejste Thit Jensen land og rige rundt med sit foredrag ”frivilligt moderskab”. Dengang blev kvinder slidt ned af talrige, uønskede graviditeter. Thit Jensen var selv ud af en børneflokk på 12 og fortaler for svangerskabsforebyggelse og abort.

Det var en vigtig kvindekamp som vi fortsætter nu. For første gang i 50 år udvides piger og kvinders rettigheder til abort.

Når kvinders rettigheder andre steder i verden indskrænkes, så går vi den modsatte vej. Det er jeg stolt af. Vi står på skuldrene af andre, og der er en fællesnævner fra dengang til i dag: At vi selv vil bestemme, hvordan vores familie skal se ud. Mange børn. Få børn. Ingen børn.

Hvis det er biologien, der står i vejen, så skal vi have bedre fertilitetsbehandling. Forskningen har traditionelt set på kvindernes fertilitet – selvom årsagen ofte ligger hos mænd. Det skal der rettes op på. Og hvis det er samfundets indretning, der spænder ben for børnelysten, så må vi også kunne diskutere det.

Det kan være presset at skulle nå det hele inden for ganske få år. Gøre sin uddannelse færdig. Få det første rigtige job. Finde kærligheden. Og stifte familie.

Men vi må erkende, at løsningerne nok er sværere end som så.

Bare ét eksempel: I Sverige kan forældre være hjemme med et sygt barn i tilsammen 120 dage om året, og de har ret til at arbejde på deltid, indtil deres barn fylder otte år.

Alligevel har Sverige en lavere fertilitetsrate end Danmark, og sidste år blev der født det laveste antal børn i Sverige i 20 år.

Vi har brug for at blive klogere på, hvad der virker – selvfølgelig med respekt for, at det i Danmark er arbejdsmarkedets parter, der forhandler løn og arbejdsvilkår – og vi vil gerne se det hele i en sammenhæng.

Fleksibilitet for familierne. Kvaliteten og rammerne for de tilbud, som vi giver de yngste børn. Og pension.

Pension, tilbagetrækning, Arne- og seniorpension. Ja, det er noget, vi ofte har været meget uenige om her i Folketinget. Sådan har det været i mange år. Det er samtidig noget, der virkelig optager mange danskere.

Med Velfærdsaftalen i 2006 blev et bredt flertal enige om, at det grundlæggende er et sundt princip, at vi arbejder længere i takt med, at vi også lever længere, og at ændringer af pensionsalderen skal varsles i god tid, så danskerne ved, hvad de kan forholde sig til.

Derfor skal vi til næste år her i Folketinget stemme om at hæve pensionsalderen til 70 år fra 2040 – altså om 15 år.

Velfærdsaftalen har været – og er – helt afgørende for, at vi i Danmark har sunde, offentlige finanser. Det skal vi selvfølgelig også have i fremtiden.

Særligt fordi, vi samtidig står over for store investeringer. Blandt andet i forsvar og sikkerhed og den grønne omstilling.

Men velfærdsaftalen er snart 20 år gammel, og når pensionsalderen stiger til 70 år, så er det naturligt at se på, om der derefter skal være en anden mekanisme.

En ændring af velfærdsaftalen har store konsekvenser for den enkelte og for samfundsøkonomien.

Derfor skal det ske i respekt for den enkelte, og det skal forberedes ordentligt. Den proces er regeringen nu i gang med.

* * *

Vi skal kunne leve gode liv. Og vi skal kunne gøre det i et Danmark, der bliver grønnere og grønnere.

Lige før sommer indgik vi den grønne trepart om den største omstilling af vores landskab i nyere tid.

Kan I se det for jer?

Først er der brakmark. Så pibler det frem med græsser og urter. Efter nogle år et træ. Og for de fremtidige generationer en rigtig skov.

Mindre kvælstof. Mindre CO2. Renere vand.

Mere liv. Vi indfører en klimaafgift i landbruget som det første land i verden. Og understøtter en moderne og stærk dansk fødevarer- og landbrugsproduktion.

Ifølge Danmarks Naturfredningsforening er den grønne trepart – ”historisk”. Ifølge Landbrug og Fødevarer er den også – ”historisk”. Så er der nok noget om det.

Forhandlingerne var ikke nemme. Det kan jeg ligeså godt sige, som det er. Og lad mig dele en historie fra det lukkede rum. Som jeg har fået det fortalt, skete der det: At lige da alle var sikre på, at nu havde man en aftale, så rejste landmændenes formand, Søren Søndergaard, sig op.

Han sagde, at han havde glemt noget. Så rundt i lokalet. Og kunne godt se, at de andre tænkte: ”åh nej, nu kommer der mere”.

Jeg tror, mange åndede lettede op, da Søren's sidste krav viste sig at være i den milde ende.

Han inviterede alle til høstfest på slægtsgården Baldershøve.

Og derfor mødtes en umage flok i slutningen af august. Repræsentanter for landbrug. Fagbevægelse. Arbejdsgivere. Grønne organisationer. Samt politikere. På en gård ved Billund. Midt mellem Lindeballe og Førstballe.

For at fejre, at årets høst var i hus, og for at markere en grøn aftale, der krævede mere end almindelig vilje fra alle, der var med.

Hvilket andet sted i verden end lige netop her i Danmark, ser man så forskellige interesser sætte sig ved samme bord?

Vel vidende, at det nemmeste nok havde været at rejse sig op og forlade lokalet, når tingene spidsede til.

Den grønne trepartsaftale er Danmark, når Danmark er bedst.

Efter min mening den stærkeste generationskontrakt, der er skrevet i mine snart 25 år her i Folketinget.

Mange havde ellers sagt, at det aldrig ville blive til virkelighed.

At vi aldrig ville blive enige i regeringen.

Det blev vi.

At landbruget ikke ville tage ansvar for naturen.

Det ville de.

At naturorganisationerne ikke ville tage ansvar for arbejdspladserne.

Det gjorde de.

Fordi noget var vigtigere end os selv.

Fordi Danmarks fjorde og drikkevand er vigtigere.

Fordi vores børn og børnebørn stadig skal kunne synge med på vores danske sange om gøgen, storken og nattergalen – og kunne finde dem i deres eget land

At der allerede nu er partier, der ikke vil være med til at gøre den grønne trepart til virkelighed, er mig en gåde.

Tak til alle partier, der tager ansvar, og tak til de mange, mange danskere, der kæmper for vores natur.

Med det, vi beslutter her i Folketinget, og med alle de initiativer, der tages over hele landet, så skal livet igen tilbage i vores fjorde og farvande.

* * *

Vi mennesker er en del af naturen. Skoven og dyrene, luften og vandet – er ikke noget uden for os, men derimod grundlaget for hele vores egen eksistens.

Naturen er også en voldsom kraft, og har altid været det.

I november 1872 blev blandt andet Sjælland, Lolland og Falster ramt af en stormflod.

Øer forsvandt. Diger blev brudt. Mennesker og husdyr omkom.

Jernbanen var oversvømmet, og telegrafene blæst omkuld, så det var svært at bede

om hjælp fra resten af landet. Der gik tid, før andre forstod, hvor slemt det stod til.

Mere end hundrede år senere ramte en orkan hele Danmark. På Rømø blev vindstødene målt til 51 meter i sekundet inden vindmåleren blæste omkuld. Orkanen var en af de mest ødelæggende i vores land nogensinde.

Jeg tror, at vi er mange, som husker, hvor vi var 3. december 1999.

Ikke mindst alle jer, der havde en travl nat og travle dage med at hjælpe borgerne og rydde op efter ødelæggelserne: politi, brandfolk, Falck-redere, værnepligtige, frivillige.

I 1872 var de nødstedte overladt til naboers hjælpsomhed og vovemod. Eller bare sig selv og skæbnen.

I 1999 havde vi heldigvis et helt andet samfund og et udbygget beredskab.

Men har vi også et bedre beredskab i 2024 end i 1999?

Det bør vi prioritere at få. For verden har ændret sig.

Tag bare de seneste år:

Krig i Europa. En pandemi. Vildt vejr. Lige nu blandt andet i Vejle.

En skærpet hybrid trussel mod Danmark.

Det moderne samfund er sårbart.

Farerne er blevet flere og meget forskellige.

Da corona'en ramte, havde vi hverken vacciner eller masker til at beskytte de gamle og syge. Da krigen ramte, havde

Europa rustet ned, mens russerne havde bygget hæren op.

Vi må ikke igen lade os overraske.

Det er sund fornuft at være klar til at hjælpe sig selv og hinanden.

Selvfølgelig sætter det tanker i gang. Når man skal købe vanddunke og FM-radio. Og handle mad, så man kan klare sig. For eksempel makrel i tomat.

Det er mange år siden, vi sidst har skullet forholde os til den slags. De fleste af os

har aldrig prøvet det, men det skal vi nu.
Vi skal ruste os hver især og som samfund.

Derfor har vi oprettet et nyt, selvstændigt Ministerium for Samfundssikkerhed og Beredskab, som får det koordinerende ansvar for krisestyring og forsyningsikkerhed.

I en urolig verden skal Danmark være bedre rustet.

* * *

Verden omkring os er mere usikker.

Rigsfællesskabet mellem Færøerne, Grønland og Danmark må forandre sig med den virkelighed, som vores tre befolkninger lever i.

Jeg er glad for, at den forandring kan ske i et godt og tæt samarbejde, og med respekt for hvert lands selvstændige identitet.

Tak til de nordatlantiske medlemmer her i Folketinget for jeres store indsats. Tak til lagmanden og til formanden for Naalakkersuisut for et respektfuldt samarbejde.

Vi har et fælles ønske om at udvide Færøerne og Grønlands muligheder for en egen udenrigspolitisk stemme.

Et aktuelt eksempel er det færøske ønske om at blive selvstændigt medlem af Verdenshandelsorganisationen WTO.

Det er helt forståeligt, men der er juridiske problemer. Dem må vi søge at løse.

Lagmanden og jeg er derfor enige om at forelægge spørgsmålet for det nævn, der efter hjemmestyreloven kan afgøre juridiske tvister. Nævnet har aldrig før været brugt i hjemmestyrelovens 76-årige historie.

Grønland er det store arktiske land i rigsfællesskabet, og derfor er det også helt naturligt, at Grønland skal spille en særlig rolle, når Kongeriget overtager formandskabet for Arktisk Råd.

Når kræfter udefra ønsker at splitte, så rykker vi sammen i rigsfællesskabet, men

vi gør det på en ny måde. Ligeværdigt. Respektfuldt. Og vi tør gå nye veje.

* * *

I dag er det to år, syv måneder og syv dage siden, Rusland indledte sin fuldskala-invasion af Ukraine.

Jeg er stolt af Danmarks stædige og uforbeholdne støtte til Ukraines frihedskamp.

Med en historisk bred opbakning – i Folketinget og i befolkningen – har vi placeret os på den rigtige side af historien. I erkendelse af, at friheden ikke blev os givet til evig arv og eje. Frihed har en pris. Og frihed er også i vores tid en evig kamp.

Hvis den kamp ikke lykkes, så frygter jeg oprigtigt, at Europas fremtid bliver meget, meget mørk. Derfor skal vi lykkes.

Jeg er stolt af det europæiske og transatlantiske sammenhold mod Ruslands aggression.

EU er stærkere end før krigen. Nato er stærkere end før krigen.

Men jeg er uenig i den lidt teoretiske tilgang, som dominerer dele af den offentlige debat.

Der opstilles røde linjer. Våben doneres, men må ikke bruges i et fuldt selvforsvar, som reelt kan presse Rusland tilbage.

Og de våben, der er nødvendige for at vinde krigen, er stadig ikke i Ukraine. Men ingen kan vinde en krig med en arm på ryggen.

Alt for længe har vi talt om, at Ukraine ikke må tabe krigen, men er det nok for os, der vil friheden?

Ukrainerne kæmper en nærmest ubærlig kamp ikke kun for deres eget flag, deres eget land, deres egne liv.

De kæmper også for vores frihed.

Der er kun én mulig udgang af krigen.

Ukraine skal vinde.

For at lykkes behøver ukrainerne vores fly, vores våben, vores militære viden, vores investeringer i den ukrainske forsvarsindustri og vores økonomiske støtte.

Hvis vi ikke yder det, vi kan, så svigter vi vores ansvar.

Derfor vil den danske støtte til Ukraine fortsætte, så længe der er brug for den.

Der er ingen grund til at tro, at Rusland vil stoppe med Ukraine. Rusland vil fortsætte, indtil de selv bliver stoppet.

Vi bruger nu mere end to procent af BNP på forsvar og sikkerhed.

Lad mig være ærlig og sige det direkte; Vi får behov for mere. For at kunne forsvare os selv. Bidrage til beskyttelsen af vores allierede i Nato.

Vi må alle her i Folketinget være klar til at prioritere og betale regningen, også i fremtiden.

I 2025 overtager Danmark EU-formandskabet.

Her vil krigen i Ukraine selvfølgelig være det vigtigste sammen med arbejdet for at styrke den europæiske forsvarsindustri, men der bliver også meget andet at tage fat på.

Grøn omstilling, EU's konkurrenceevne og behovet for at styrke EU's ydre grænser.

Vi skal have styr på, hvor mange mennesker der kommer hertil og stoppe menneskesmuglernes inhumane forretningsmodel.

Der er på alle leder og kanter brug for et stærkt Europa, der tager ansvar for egen sikkerhed.

Næste år får Danmark også sæde i FN's Sikkerhedsråd.

Her skal vi arbejde for at finde løsninger på verdens desværre alt for mange konflikter og beskytte de mange civile ofre.

Det gælder også i Mellemøsten.

Lige nu ser vi med bekymring på udviklingen i Libanon.

Udenrigsministeriet har opfordret alle danskere til at forlade landet og følger situationen nøje.

På mandag er det et år siden, at vi vågnede til et af verdenshistoriens værste terrorangreb.

Hamas voldtog, torturerede og dræbte.

Det største antal jøder siden Holocaust blev slået ihjel på blot få timer. Flere hundrede blev bortført, og mange holdes stadig som gidsler af Hamas.

Uanset hvad man mener om Israels modsvar, så bør alle kræve gidslernes løsladelse. De fortjener intet andet end at blive genforenet med deres familier. De har ingen andel i konflikten. De er uskyldige.

Det samme er de tusindvis af palæstinensiske børn, der enten er blevet dræbt i Gaza. Sendt på flugt. Forsvundet fra deres forældre. Eller som lider under akut fødevareremangel og med risiko for polio og andre alvorlige sygdomme. De menneskelige lidelser er nærmest ufattelige og en våbenhvile er fortsat afgørende.

Konflikten i Mellemøsten er ulykkelig, og den trækker desværre tråde af polarisering, uforsonlighed og splittelse til vores eget land.

Men ufreden har ingen plads i vores samfund, og vi må have viljen til at forenes i det dobbelte budskab: At Israel selvfølgelig har ret til at eksistere i fred og frihed, og at palæstinenserne har præcis den samme ret. Det kræver flere ting.

For det første, at Hamas stopper terroren og nedlægger sig selv. En palæstinensisk stat kan ikke bygge på en terrororganisation som Hamas.

For det andet, at Israel stopper de ulovlige bosættelser som ingen rimelighed har, og som kun er med til at eskalere konflikten.

Engang var der på begge sider forstandighed og pragmatisme. Siden har yderfløjene taget over til skade for det meste. Ja, for det hele.

Og derfor må vi for det tredje lægge langt større pres på parterne, så de også indser, at en to-statsløsning er det eneste, langsigtede og bæredygtige svar.

I stedet for, at befolkninger herhjemme og andre steder splittes i en uforsonlighed, vi sjældent har set, så burde vi stå sammen om de krav.

Men desværre er det ikke kun de hårde ord, konflikten har ført med sig. For nogle er det også handling. En ung mand er sigtet efter terrorparagraffen for

at have planlagt et brandattentat mod en jødisk kvinde her i Danmark.

Jeg græmmes over, at antisemitismen er vokset.

Det løfte, vi gav danske jøder efter 2. Verdenskrig vil altid gælde.

Til det hører også en klar opbakning til, at Israel selvfølgelig har ret til at forsvare sig selv som ethvert andet land i øvrigt har det.

Men betyder det, at Israel har ret til at gøre hvad som helst? Nej.

De skal overholde krigens love, og de skal gøre mere – meget mere – for at passe på civilbefolkningen uanset, at det er svært, når Hamas gemmer sig bag kvinder og børn.

Niels Bohr sagde, at sandhedens modsætning er enkelthed, og der er sandt at sige ikke noget enkelt over konflikten i Mellemøsten.

* * *

Enkelt er der i det hele taget ikke meget, der er længere, men udfordringerne kan vi overkomme, hvis vi vil.

Det er netop opgaven for os her i Folketinget. At arbejde for at løse de problemer, som vores folk, vores land og vores verden står med.

Siden vi åbnede Folketinget sidst, har vi fået en ny Konge og en ny Dronning. Nået det højeste antal beskæftigede nogensinde.

Og for første gang indgået en reel og forpligtende grøn generationskontrakt for fremtidens natur og fremtidens danskere.

I regeringen glæder vi os til at fortsat at påtage os ansvaret og sammen med alle partier her i Folketinget passe på og udvikle vores vidunderlige land i dag og i morgen. Ikke mindst at tage os bedre af dem, der allermest har brug for det.

Når verdens måske bedste velfærdssamfund ikke formår at gribe mennesker, der virkelig har det svært, så håber jeg, at alle vi her i salen kan blive enige om at gøre os endnu mere umage.

Og skulle der sidde en enkelt og tænke: Hvorfor bruger en statsminister så meget tid på socialpolitik i en åbningstale, så lad mig her til sidst kort slå fast.

Der er nok ikke et enkelt politikområde, der fortæller mere om et samfund og dets borgere end den førte socialpolitik.

Hvordan vi møder andre mennesker, er et spejl på, hvem vi er.

Jeg indledte min tale med at se 139 år tilbage. På Stine Bødkers' udslidte liv og uværdige behandling.

Når vores efterkommere om 139 år ser på vores måde at behandle andre mennesker på. Hvad vil de så se? Lad os tilstræbe at være den bedste udgave af os selv.

DANMARK LEVE. Hurra! Hurra! Hurra!

Kilde

Altinget.dk

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Politisk tale, Socialdemokratiet, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mette-frederiksens-tale-ved-folketingets-abning-2024>